

af forskellige Forhold, vil jeg dog sige det ærede Medlem, at det er en af Grundene, hvorfor jeg ikke kan være med til hans Stat, at jeg er aldeles overbevist om, at den vil blive lige saa absolutistisk, om ikke mere absolutistisk end den gamle absolutistiske Stat. Den Jøllestat, han taler om, og som jeg ikke tvivler om, at han ønsker, kan efter min Mening kun blive absolutistisk. Man er nu en Gang nødt til at tage Menneskene, som de ere. Være Menneskene absolut gode, tvivler jeg ikke om, at det nok kunde gaa med den Stat, som det ærede Medlem ønsker, og at den fri Personlighed kunde udvikle sig i den; men som Menneskene ere, er det mig aldeles klart, at det ikke vil kunne ske, og jeg har dog tænkt adskilligt derover, thi jeg har ogsaa været tilbøjelig til at ønske, at Staten skulde tage sig af forskellige Forhold, og har været mere inde paa den Vej, end jeg er nu, idet jeg stadig kommer tilbage til, at den Stat, der skal overtage, hvad der kan udføres ad privat Vej, bliver absolutistisk. Skulle vi forbedre Samfundsf forholdene, hvad jeg tilvisse ønsker, maa det ske paa det nuværende Grundlag, og det maa ske saaledes, at den fri Personlighed fremdeles kan have Lov til at udvikle sig; men den vil blive kvælt i den Stat, det ærede Medlem ønsker. Lad mig nævne et enkelt Eksempel; det er Jærnbanevæsenet. Det drives af Staten. Jeg skal ikke udtale mig for eller imod, at det er saaledes, men jeg vil blot sige, at det kun drives af Staten under temmelig absolutistiske Forhold. I Virkeligheden maa kun en Vilje gøre sig gældende, naar et Forhold skal være Genstand for Statsdrift. Men jeg skal lade dette ligge, da der her staar Princip imod Princip, og det ikke kan hjælpe, at vi nærmere udvikle vore Grunde for hinanden.

Naar derimod det ærede Medlem talte om, at et Mindretal i Kommissionen har ønsket Statsdrift, skal jeg ikke bestride dette Mindretals Sagtyndighed. Han nævnte de tre Medlemmer, og det kan ikke falde mig ind at gennemgaa alle de andre Medlemmer i Kommissionen, der have en modsat Mening, og deres Kvalifikationer; men jeg tør dog tro, at Sagtyndigheden ligger fuldt saa vel paa den modsatte Side som paa det ærede Medlems Side, og jeg skal sige til ham, at de tre Medlemmer, som staa paa hans Side vedkende sig, at de i dette Stykke ere Socialister; de sige udtrykkelig i deres Betænkning, at det er en Sag, som maa tages Socialistisk, jeg forstaar godt, at det ærede Medlem paa det Punkt har sluttet sig til dem. Jeg skal dog, da det ærede Medlem nævnte Navne, ogsaa nævne et Par. Der er nu først Statsraad

og Læge Petit, som i en Menneftaalder har beskæftiget sig med denne Sag, og han staa paa den modsatte Side. Han har dog vistnok beskæftiget sig adskilligt mere dermed end nogen af de tre Mænd, som her ere blevne nævnte. Hvad en af dem angaar, har han dog, saa vidt jeg ved, ikke særlig beskæftiget sig med Aandsvageagen. Jeg skal dernæst fra vor Side nævne en anden Læge, Korpslæge J. F. Nielsen, der er Læge ved Aandsvageanstalten, og desuden Hr. Kofsted, Forstælærer og Forstander ved Aandsvageanstalten. Naar altsaa det ærede Medlem har 3 paa sin Side, have vi 9 eller 10 paa vor Side, derfor tror jeg ikke, det ærede Medlem skulde tale særlig om Sagkundskab paa sin Side i denne Sag, men selv om den var der, vilde det dog ikke for mig være aldeles afgørende, thi hvis det skulde være afgørende for os, maatte vi have en Forsamling af sagtyndige paa forskellige Omraader og lade dem afgøre Sagerne. Smidlertid, det ærede Medlem har ikke, saaledes som han mente, Sagkundskaben paa sin Side, tværtimod tror jeg, at den vil være fuldt saa meget paa Udvalgets Side, som paa det ærede Medlems Side.

Jeg har allerede ved 1ste Behandling haft Lejlighed til at udtale mig om Grundtrækkene i Forslaget, og da Grundtrækkene i den her foreslaaede Ordning, ere de samme, kun klarere udtrukte, og da de nu til Overflødighed af den ærede Ordfører ere udviklede udførligt og klart, kan jeg for saa vidt satte mig temmelig kort.

Aandsvagevæsenet og Aandsvageanstalterne spænde jo over et vidt Omraade. Som den ærede Ordfører hentydede til, staa de aandsvage jo paa meget forskellige Trin, idet man paa den ene Side har aandsvage, som staa nær ved det normale, som selvfølgelig kunne tage mod Undervisning og Udvikling, og paa den anden Side aandsvage, der ere saa dybt sunkne, at de maa have Tilsyn og Pleje baade ved Dag og ved Nat. Altsaa under Begrebet falde dels Folk, som nogen kunde kunne tjene Jøden til sig selv ved deres Arbejde, men som kun mangle Initiativ og derfor skulle gaa i Ledebaand, dels saa dybt sunkne Individuer som dem, jeg nys nævnte. Naar det ærede Medlem (Knudsen) henviste til, at Staten tager sig af de blinde, døvstumme m. m., er det fuldstændig sandt, men den tager sig kun af dem, for saa vidt som de ere egentlig udviklingsdygtige; saadanne blinde tager Staten sig af, og lader dem oplære, og det samme gælder om døvstumme. Staten tager sig af de Folk, som enten ere farlige for Samfundet eller som ere udviklingsdygtige, men hvis Uddannelse og Op-